

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

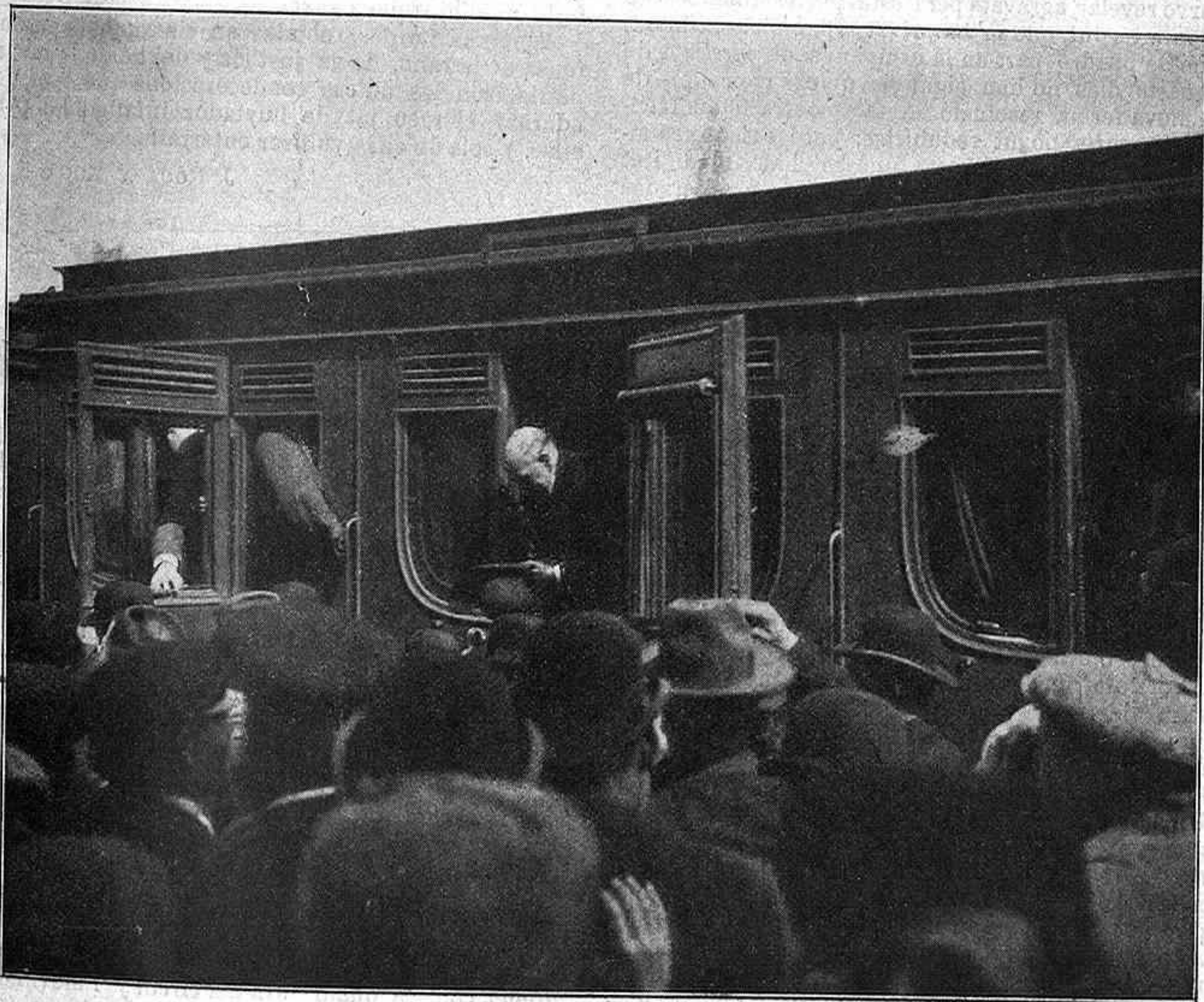
10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

VIATGE DE 'N SALMERÓN Á CATALUNYA

Arribada del tren á la estació de Reus.

LA MEVA ACTA

Se 'm manifesta repetidament per cartas y preguntes verbals la extranyesa de que 'l meu nom no figuri en la candidatura de *Solidaritat catalana*, essent alguns els que no s'explican com havent prés en aquest moviment una part molt activa y ostensible, avuy que tants y tants bons amichs y companys se disposan á anar á las Corts investits ab la confiança del poble catalá, jo 'm quedi á Barcelona.

M' interessa fer públicas algunas de las causas que m' han obligat á rebujar las vivas instancias dels qu' en posarme en condicions de obtenir la investidura s' empenyavan, puig se dona ab mí el cas de que aixís com hi ha qui pera ser diputat renyeix ruda batalla, jo l' he haguda de renyir, en la present ocasió, pera no serho.

Deixo apart certs motius de carácter íntim, que no avuy tan sols sino en moltes altrás ocasións, m' han obligat á renunciar á tot intent de obtenir un càrrech molt honrós, sí, pero indubtablement superior á las mevas forsas. Quatre anys enrera, podent tenir un lloch en la candidatura republicana de Barcelona, me 'n aní á lluytar á Tarrassa; pero no per l' acta, sino senzillament pera donar una empena més á la republicanisació de la meva terra nadiuha, á la qual estimo ab tota l' ánima, y la vull digna y la desitjo emancipada d' esperit y voluntat. Y 's cumpliren plenament els meus propósitos, puig havent guanyat la elecció vaig perdre l' acta.

Mes aqueixos motius de carácter íntim, que 'm reservo revelar, agravats per l' estat poch satisfactori de la meva salut, que m' ha privat, ab molt sentiment, fins de pendre part en la campanya de *meetings* de aquests díes, no han sigut els únichs concellers de la meva ferma resolució. Aytals contrarietats fàcilment hauria pogut reduhirlas; pero existeixen altrás causas més poderosas que m' han inhabilitat en absolut de poder accedir á las vivas y reiteradas instancias ab que m' abrumavan els meus bons companys y 'ls meus amichs polítics.

Desde 'l día en que vaig llansarme á cor obert á la lluyta per *Solidaritat catalana*, contraguí ab la meva conciencia compromís formal de no acceptar profits ni honors de cap mena, ni res que pogués semblarse, encare qu' en realitat no ho fos, á premi ó distinció. Necessitava descarregar-me de aquest pes pera lluytar ben desembarassadament y ab tota l' energia de que soch capás. Y no anava equivocát. Perque ja llavoras preveya las acusacions que sobre mí llansarian els meus adversaris. En efecte, durant tot aquest temps han dit y repetit que jo era un traïdor, que havia matat al partit de Unió republicana, per la cobdicia de un' acta. Ferm en la meva resolució, amo de mí mateix, acullia aquests càrrechs, somrient ab llástima, esperant que ja vindria l' hora de quedar desvanescuts, y avuy sento una gran alegría al veure que son altres els que per aqueixa desenfrenada copdicia, ó tal volta per tenir necessitat com del ayre que respiran de la inmunitat parlamentaria, han tirat en orris al partit de la Unió, han envenenat l' ánima de una part del nostre poble, s' han posat en pugna ab Catalunya entera y s' han rebelat contra l' autoritat de D. Nicolau Salmerón, el prestigi més gran de la política espanyola. ¡Tot per un' acta, per un' acta miserable! Y per un' acta que segurament no alcansarán, á pesar de demanarla ab frenesí morbós y delirant, tal com l' Oswald dels *Espectres*, ans de morir, al veure despuntar l' astre del día, diu:—Mamá! El Sol... vull el Sol!

Ara bé: fixém la nostra respectiva situació actual després de un any enter de brega desesperada: ¿Quí resulta més fort avuy; quí queda més sancer: ells, que ab deshonestitat y desenfré corren darrera de un' acta que no arribarán á conseguir, ó jo que tinentla segura he renunciat á recullirla?

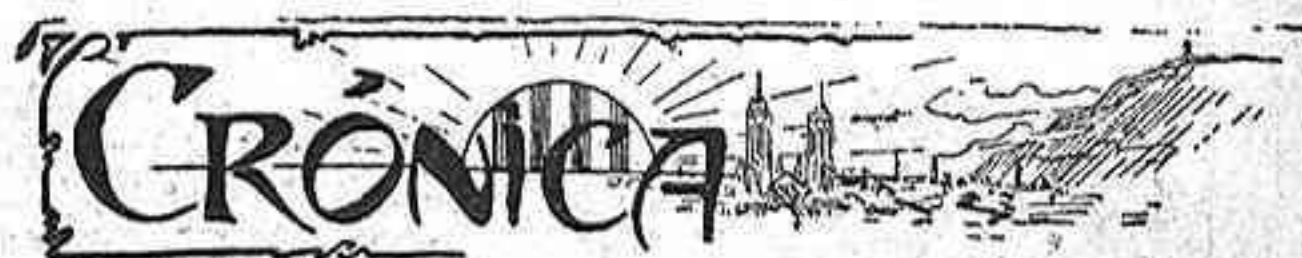
Y en demostració de que jo necessito la situació desembarassada que dona 'l desprendiment, vaig á referir lo que 'ls replicava als meus companys quan tanta forsa feyan sobre mí pera que 'm deixés presentar:

—Perdoneume si soch causa involuntaria de que algun malévol compari la meva conducta ab la vostra, atribuhint á ma negativa, motius de una extrema delicadesa, com si vosaltres poguesseu ser menos delicats que jo. Jo en el seu día aclariré aquest concepte, demostrant que tots vosaltres deveu acceptar el sacrifici de anar á las Corts, mentres que jo no puch imposarme'l. Pel bé de Catalunya, y pel bon éxit de las nostras campanyas redemptoras, convé que 'm quedi aquí, en el lloch que he ocupat sempre, en las avansadas de la premsa de batalla, ahont se lluyta cos á cos, y molts cops agarbonantse.

Y després, que ben mirat jo ja la tinch la meva acta. Ignoro si en el Congrés faria bona ó mala feyna; pero crech que no es del tot dolenta la que vinch fent, fá prop de quaranta anys en els periódichs populars. Ells son la meva modesta tribuna, y no 'n necessito cap més pera ferme escoltar y mantenir la fidelitat del públich que m' honra ab la seva atenció. Deixem'hi quedar, que aquest es el meu lloch de honor, l' únich en el qual puch donar satisfacció plena als dictats de la meva honrada conciencia. Deixem'hi quedar, que fins inferintsem'hi dolorosas feridas m' hi trobo á gust.

Aqueixas feridas, rebudas en els combats en defensa de la rahó, de la justicia y del bé de la meva patria, son las úniques condecoracions que han de adornar el meu pit de lluytador infatigable! ¡Ab ellas, y sols ab ellas vull ser enterrat!

J. ROCA Y ROCA.

LA SOLIDARITAT MIRACULOSA

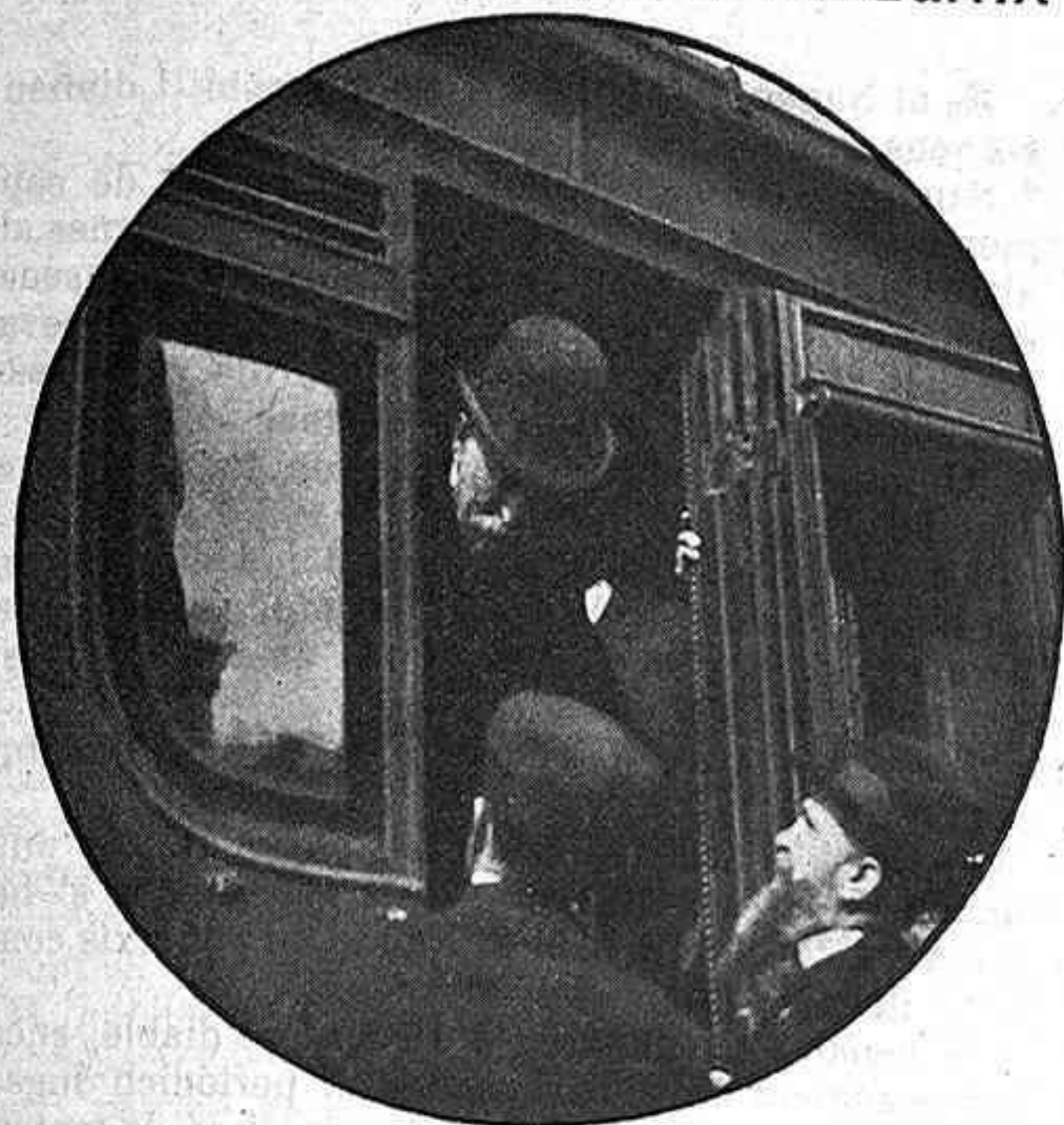
LA Solidaritat catalana fa miracles. El més portentós que ha realisat ha sigut la resurrecció de un poble, lo qual, al meu entendre, es alguna cosa més que la resurrecció de Llátzer, de que parla l' Evangeli.

Compareu aquest poble ahir ab avuy y 'us sentireu meravellats vosaltres mateixos els que 'us trobeu arrastrats pel gran moviment. Ahir rivalitats, odís y rancunias entre las agrupacions polítiques, y l' insult y l' amenassa per arma de combat; pessimisme, indiferencia y fástich en la massa neutra; y domini del caciquisme oligárquich, que iníquament s' aprofitava de la descomposició del cos social.

Mes vingué la Solidaritat y li digué al poble:—Alsa't—Y 'l poble s' alsá.—Uneixte!—y 'l poble s' uní.—Lluyta y redimeixte!—Y 'l poble á la lluyta s' ha llansat, y la seva redempció será 'l premi del seu esfors.

De contuberni d' apetits fou tatxat el primer intent d' establir una inteligencia electoral entre 'ls elements solidarisats. Per empresa tan temeraria y utópica com la quadratura del círcul y 'l moviment contínuo era tingut el propósit de combinar una candidatura pera diputats á Corts, que abarqués la

VIATGE DE 'N SALMERÓN Á CATALUNYA

D. Nicolau conversant ab un representant del Ajuntament de Valls.

totalitat de Catalunya. —Quan aixó s'intenti —s' deya— estallarán las renyinas entre 'ls partits, se desencadenarán las ambicions personals, s'inflamarán totas las passions insanas, totas las rivalitats de campanar que fermentan en las ciutats, vilas, pobles y fins en els últims llogarets de Catalunya. Será un desori, un galimatías, y vindrá inevitablement la derrumbossis.

Donchs bé: la candidatura es feta, sense que haja ocorregut res de lo que s'anunciava.

Y ha resultat, en general, salvant petites deficiencias, una candidatura notablement equilibrada, prestigiosa, exuberant de vida y penyora segura d' éxit. En ella hi tenen digna y adequada representació totas las aspiracions polítiques y socials del poble catalá. Y 's pot dir desd' ara que ha guanyat las eleccions ja molt avants de ser depositada en las urnas.

¿A qui 's deu aquest prodigi? ¿A la Junta de Solidaritat? ¿A las agrupacions que han intervingut en la seva confecció? ¿A tal ó qual personalitat influent? No: es deguda tan sols á la forsa inmensa, avassalladora de un moviment que ab gran rapidés, com flama d' incendi que troba combustible apropiat, ha arborat el cor y la conciencia de tot el poble. Davant de una cosa tan gran desapareixen totas las petitesas y 's fonen totas las miserias.

¡Oh Solidaritat miraculosa!

* * *

L' abnegació, el desinterés, l' esperit de sacrifici son condicions que han anat imposantse, sense es-

fors ni pressió, ab pura expontaneitat. Si algún element s'hagués volgut sobreposar, prevalgut de la seva forsa ó de la necessitat del seu concurs, hauria retrocedit davant de la terrible responsabilitat que anava á contraure, als ulls de Catalunya. ¿Y qué n' hauria tret de intentarho, si després de tot l' allau del moviment popular li hauria passat per sobre reduhintlo al no res?

Aixís, en contats districtes, ahont, per circumstancias especials no 's pogué fer obra perfecta, totas las diferencias de bon principi se van resolent en una fraternal y convenient armonía. Units anirán á las urnas els elements solidaris més divergents, més gelosos de son respectiu predomini, y ab ells hi anirá el poble en massa, plé d' entussiasme. Cap de aqueixos elements hi anirá per ell; tots per la Solidaritat.

Y es que l' idea solidaria es avassalladora y absorbent, com may cap altra haja arribat á serho. Reduhida en un principi á Barcelona y una part de la seva provincia y de la de Girona, sense necessitat de impulsar-la, ni de propagarla, ella sola, de cop y volta, en un tancar y obrir d' ulls, s' ha fet mestressa de Catalunya. La provincia de Lleyda, la cendrosa de la casa, maltractada pel caciquisme, se desvetillá en un instant, posantse en decisió y entussiasme á la vanguardia del moviment. Districtes abandonats,

ahont se creya temerari tot intent de lluyta, son avuy considerats com els més segurs. Las malas arts caciquistas y las corrupcions del diner serán impotents pera deturar l' empena del poble dignificat.

¿No es aixó prodigiós? ¡Oh, Solidaritat miraculosa!

* * *

La candidatura de Barcelona, l' última que s' ha acordat, per ser com la volta del gran edifici, oferia certas dificultats que també han sigut vensudas felisment. Desde molts días enrera faltava provehir un lloch, qu' es com si diguessim mancava col·locar en la volta l' últi-

Saludant al poble que l' aclama.

Després d' haver deixat el tren.

ma pedra. Y en tan difícil operació, totes las preten-
sions, tots els afanys de compensació y de predomini,
tots els temors de desequilibri, cediren al ser desig-
nat per ocupar aquell lloch, el digníssim tinent cor-
nel d'enginyers D. Francisco Maciá, el pundonorós
militar que s' ha vist amenassat d' expulsió per ha-
ver acceptat la candidatura solidaria de las Borjas.
¿Qué menos podía fer Barcelona que oferirli 'ls seus
vots? Si no volen que tingui un' acta, Barcelona está
empenyada en que n' alcansi duas, demostrant aixís
el seu amor á l' exércit y á la llibertat, y proporcio-
nant á la representació solidaria que anirà al Parla-
ment una magnífica plataforma pera defensar las
nobles y patrióticas aspiracions de Solidaritat cata-
lana, y deixar sense paraula als insensats recalci-
trants, qu' en nom de un mentit patriotisme, l' ofe-
nen y l' injurian.

¿Quí sab si á *Solidaritat catalana* li está reservada
la gloria de acabar ab la pesadilla del pretorianisme,
que ja no té existencia real en cap poble civilisat!

L' insigne Salmerón, el vell apóstol de la idea no-
va, el nostre hoste benvolgut, el menador y guía vi-
dent del moviment catalá, ja té lo que tan ambicio-
nava en sos nobles y patriótichs ensomnis: un poble
viu, un poble despert, un poble fort, generós y abne-
gat en quí encarna una idea redemptora. Las sevas
esperansas de redimir á Espanya van á tenir realitat
La Solidaritat está en marxa ascendent. Y no cal
duptar del éxit final, porque ben clar ho estém veyent:
La Solidaritat fá miracles.

P. DEL O.

UN HOME ENFEYNAT

Es el Nando, l' infatigable Nando, com li diuen
els seus íntims.

Sabater—y bon sabater, sense adulació de cap
mena—espanta el calsat que d' un cap de mes al
altre podría entregar si 'l compliment dels seus
debers cívichs y sociològichs—frasse auténtica seva
—no li absorbís totes las horas del día y, en cas-
sos solemnes y extraordinaris, algunas de la nit.

¿Quína existencia més arrastrada la del pobre
Nando!

Lo primer que cada matí fa l' home al llevarse,
en lloch de clavar els seus ulls inteligents en las
formas preparadas ó en la calcuta amanida, es pe-
gar un vistasso al diari.

Llegeix quatre, sis, dotze líneas, y ja 'l tenim
armat.

—¿Cóm!—exclama, sentintse pujar al cap una
onada de sanch ardorosa.—¿El gobernador s' ha
atrevit á dir aixó?.. ¡Ah! El Nando no pot aixís com
aixís deixar passar semblant ofensa.

Y sense encomenarse á Deu ni al diable, suca
nerviosament la ploma y envía al periódich dugas
ratllas, que si las ratllas tinguessin el dó de matar,
deixarían, apenas llegidas, de cos present á la pri-
mera autoritat civil de la provincia.

—«Protesto—escriu el Nando ab tanta indigna-
ció, que

«en donde pone la pluma
el delgado papel rasga,»

contra las frases que el Gobernador pronunció ayer
noche.»

PER RAHONS D' HIGIENE PÚBLICA

—¿Cóm escandalitzan, els condemnats!

—No s' hi amohini. Un día d' aquests els ficarém á la cámara dels perfums, y veurá qué quietets se
quedarán.

TOT PASSANT

Per fortuna, una dotzena de línies més avall el seu front, tenebrosament arrugat, s'as-serena.

Don Dallonsas, el bellugadís polítich que li té robat el cor, ha publicat un manifest que forsosament ha de ser molt bó, perquè es bastant llarch y diu coses que 'l Nando no las entén, de tan fonda qu' es la intenció qu' enclouhen.

—Hi ha que felicitarlo, va-ya, hi ha que felicitarlo!

Y posant el pensament en obra y prenent per patró las altras que ja publica el diari, tris, tras, extén una felicitació, reflexo fidel del seu entusiasme.

«Sois un grande hombre, un coloso, un campanario humano. Recibid el parabién de vuestro constante y rendido admirador...»

Llensat sobre aquests car-rils, el Nando ja no s'atura.

¿Qué pensaria el món si ell no exteriorisés el seu parer respecte á tots els assumptos qu' en aquell moment veu pal-pitar sobre las columnas del periódich?

El ciudadá, primer que tot es ciudadá y—confor-me en els *meetings* li han fet comprendre—'s deu á la colectivitat y á la opinió y á la regeneració dels dos hemisferis, ó dels tres, siguin els que siguin.

Perxó el Nando no dona descans á la má, ni á la llengua ni als peus, ara escrivint una declaració, ara fent una manifestació verbal, ara anant aquí ó allá á cridar, ó á xiular ó á aplaudir á tal ó á qual perso-natje.

Si un grech ha faltat als homes catalans, ell se creu obligat á formular la més enérgica protesta.

Si una escriptora ha insultat á las donas castella-nas, necessita posar en un tros de paper tota la in-dignació de que, en cas necessari, se sent capás.

Si un representant del Ajuntament ha perorat á Portugal, el Nando ha de dirhi la seva.

Si el moro Mussa ha ofés las sevas creencias—qu' encare del cert no sab quinas son,—el Nando ha de pararli els peus ab expressions ben picantas.

¿Se posa—es un exemple—sobre 'l tapet la qües-tió de la presó nova? Protesta contra la *nueva Bas-tilla* y 'ls *modernos Plomos*.

¿Se tracta de fer un crematori? Protesta contra la opressió del element obscurantista.

—O aquest noy sab fer miracles, ó li ha tocat un gran premi ó aquí hi ha un galimatías que 'l dimoni que l' entengui.

¿S' ha tocat el Jurat? Pro-
testa contra 'ls que 'l tocan.

¿S' impedeix tocar l' Himne
de Riego? Protesta contra 'ls
que no 'l tocan.

De fusta més resistent que
aquells tous esparteristas que
l' any 54 escribían la famosa
quintilla:

«A las siete á la revista,
á las ocho á la parada,
á las nueve á pasar lista...
Mire V., parece nada
y cansa el ser progressista.»

el Nando es incansable, infati-gable, sempre al peu del canó de la protesta, de la adhesió, de la manifestació estrepitosa y continua dels seus generosos y arrelats sentiments, que l' obligan á adherirse á tot, á protestar de tot, á indignarse contra tot y á entusiasmarse per tot.

Y, naturalment, protesta per aquí, felicitació per allá, pé-same per la dreta, adhesió per la esquerra, el Nando arriba al vespre capolat, rendit, cansat com un bastaix, ab tot y no haver aixecat una palla de 'n terra.

Ell ja ho diu y, mirat desapassionadament, potser no li falta rahó.

—Qualsevol se pensaria que no faig res... y 'l cer-tus es que no paro en tot el día.

A. MARCH

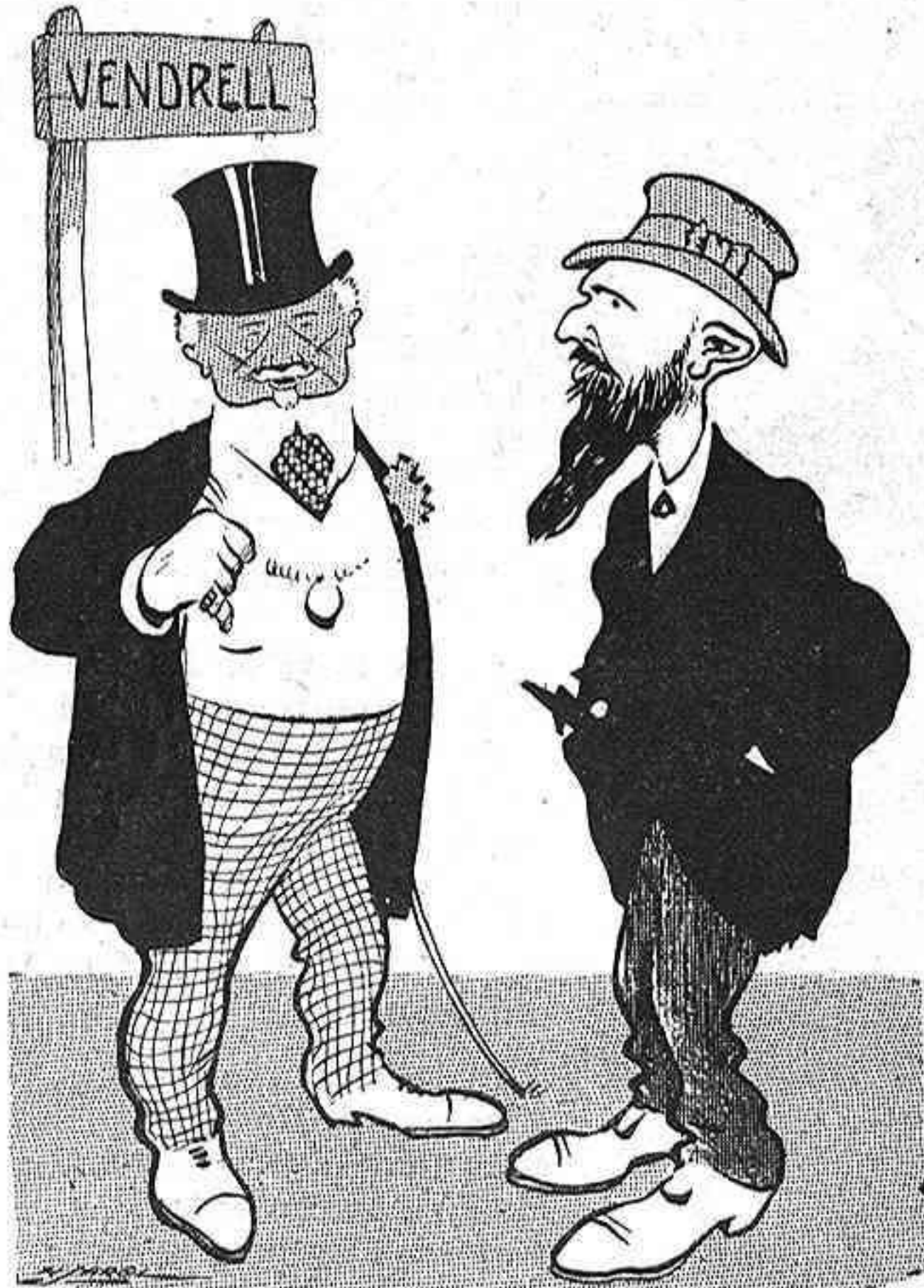
Pera 'ls gastos electorals

Suscripció pública

Pera fer la guerra se necessitan municions: pera fer eleccions son necessaris diners. No estaria bé que 'ls que han de anar á las Corts ab el sol y únich fí de defensar las aspiracions del poble catalá, es á dir: desinteressadament, sense miras á recabar in-fluencias ó profits, com ho solen fer els polítichs de ofici, no estaria bé, repetim, que al sacrifici que fan al acceptar el cárrech hi haguessen de afegir el de costejarse 'ls gastos de la elecció.

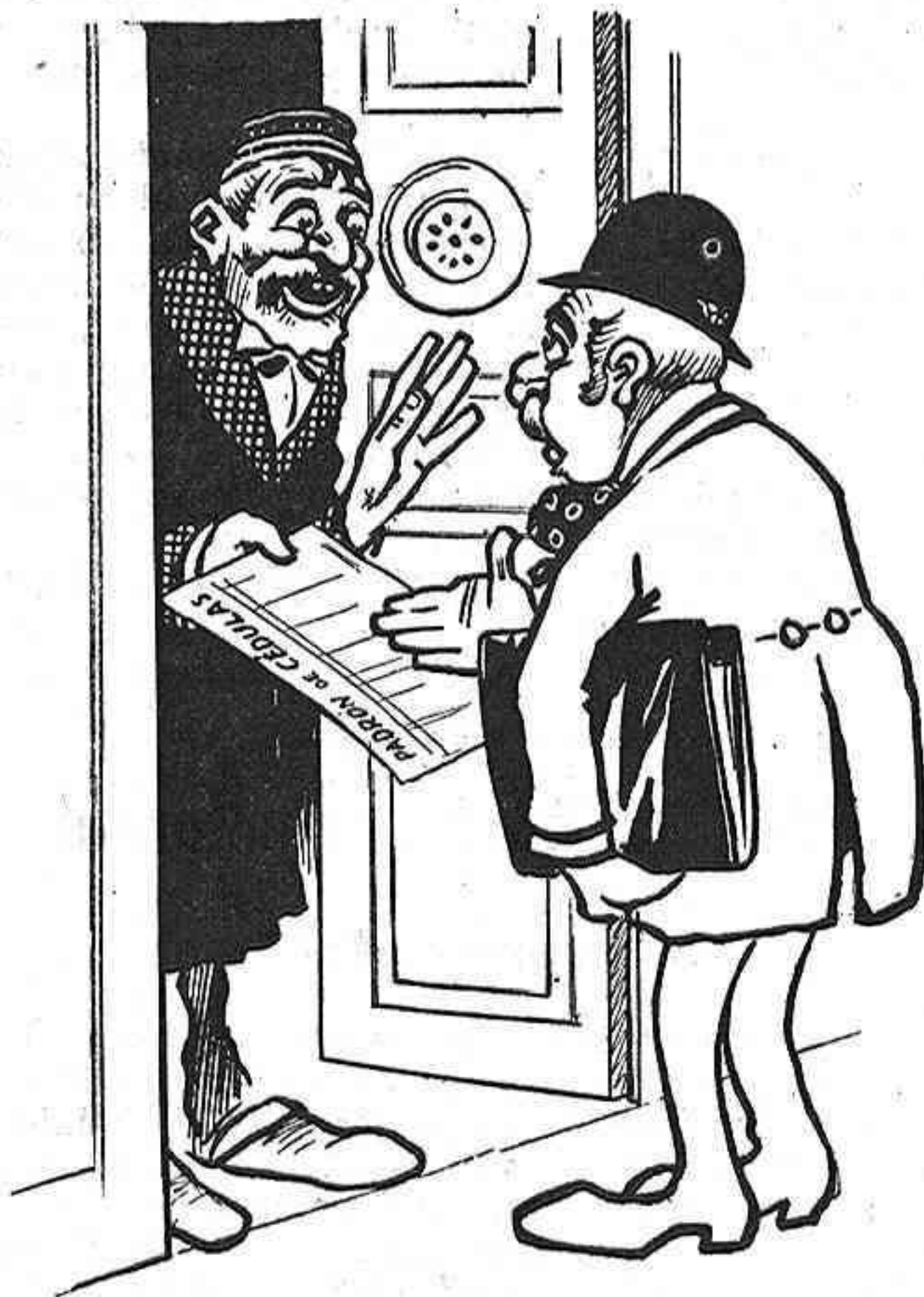
El poble de Barcelona no ho pot consentir, y fent-se intérprete dels seus sentiments la *Junta de Soli-*

DEL DIA

—Sobre tot, Valentinet, confio en tú.

—Visqui tranquil, don Jaume. A horas d' ara ja tinch perturbats dos ó tres pobles.

—¿Quán vol que torni á recullirla?
—¿Qué li diré jo!... Passi pels volts de Nadal.
—¿Del Nadal que vé ó del altre?

daritat ha donat á llum una alocució vibrant, en la qual s' hi llegeixen els següents párrafos, que fem nostres:

«Pera pagar aqueixa organisació á Barcelona, nosaltres no hem de acudir com els polítichs americans á las quotas de las grans companyías ni com certs elements de casa nostra á fonts térbolas, inconfesables.

»Nosaltres hem de fer com fan tots els moviments polítichs verament nacionals: acudir al poble y que sigui el poble mateix, qui públicament, á plena llum del día, ens dongui els medis que necessitem pera fer triomfar la seva causa.

»Perxó la *Junta de Solidaritat* obra á Barcelona suscripció pública, cridanthi á tots els bons ciutadans de la gran capital catalana, els primers en l' acció y en l' exemple, els primers en trobar el camí de redimir la representació popular de les vellas immoralitats polítichs. A tots els crida y de tots espera que, petita ó gran, portarán per aquesta campanya la seva ofrena.

»Que aquest exemple siga imitat á tots els Districtes de fora de Barcelona desitja aquesta Junta. Que per tot arreu s' obrin suscripcions pels respectius gastos de organisació electoral. Que d' un cap al altre de Catalunya senti tothom que no més el propi esforç dignifica y alsa als pobles y que no hi ha virtualitat de redempció comparable á la del esforç fecondat pel sacrifici.»

Queda oberta la suscripció.

LLIBRES

CLIXÉS.—Estudis en prosa, per L. ESCARDOT (*Carme Karr*).—Aquí tenen una nova escriptora cridada á fer rotllo. Constituïxen els seus *Clixés* una colecció de quadros seriatos ab els següents subtítols: *Contrallums, Instantànies, Poses, Interiors, Paisatjes, Marines, Durs, Febles, Velats, Al Magnesi*, y ab tot y aquests termes de taller fotogràfic, son alguna cosa més que senzills clixés obtinguts per procediments mecànichs. L' autora está dotada de grans qualitats d' observació psicològica y social, sab penetrar en el fons de las cosas, sense desdenyar la seva part externa, aborda ab valentia els assumptos més delicats y posseïx estil propi, per cert ben característich. Té per consegüent totas las de la lley pera ferse un nom en el cultiu de las lletras, y tan sols rendint tribut á una excessiva modestia, se pot admetre que 's presenti com una aficionada al art fotogràfic, essent com es una consumada artista.

Bé voldríam donar major amplitut al nostre judici, apoyantlo ab l' anàlisis d' algunas de las obretas que més ens han encisat; pero 'ns ho impedeix la falta d' espay y la índole d' aquestas senzillas ressenyas bibliogràficas, destinadas principalment á cridar l' atenció dels nostres estimats lectors sobre las obras que van apareixent á la llum pública. Reputém la que motiva aquestas ratllas com una exquisitat, avalorada per la circumstancia de revelar-se ab ella una nova escriptora de gran talent, ab palpitations de vida moderna, gran independència d' esperit y exempta totalment d' aquells convencionalismes, preocupacions y carrinclonerías que semblan imposarse á la condició de la dona literata y principalment á la catalana.

Y després de felicitarla y besarli els peus, hem de terminar preguntli que 's deixi veure sovint.

PINZELLADAS, per SANTIAGO BOY.—Es ben peculiar l' estil d' aquest escriptor humorístich. Ja avants de que s' inventés el fonógrafo, feya obras fonogràficas. Sense descriure 'l lloch de la escena ni pintar els tipos que intervenen en l' acció, li basta el diàlech pera fer la seva gustosa feyna. Els personatjes, ab sols enraonar, se presentan tal com son, ab una justesa d' expressió encisadora que may se desnaturalisa ni 's deforma, y fan venir sovint la rialla als llabis ab sos xistes y bonas ocurrencias.

Tots els quadrets del Sr. Boy son vius, aixerits y humorístichs en el millor sentit de la paraula. Tenen una gracia especial, molt catalana, ó millor dit barcelonina. Ofereixen cert parentú ab els d'en Taboada, sino que s'acomodan millor á la realitat, y están lliures de dislocaments. Nosaltres els recomaném com un excelent preservatíu contra 'l mal humor.

ALTRAS OBRAS REBUDAS:

Numismática de los países del Extremo Oriente, per A. García Llansó. Estudi concienzut de la colecció de don Enrich A. Ramsden, cónsul que siguié de la República cubana en el nostre país, ilustrat ab numerosos grabats reproduhint alguns dels exemplars més interessants.

Monografía de la Catedral de Girona, per En Miguel Farreras Munner.—Traball molt complert d'aquell interessant monument catalá, ab un prólech del Sr. Casades y Gramatxes y numerosas fotografías d'en Francisco Planellas.

La meva política.—Discurs pronunciat pel senyor Puigdollers y Maciá en la Casa Comunal de Sant Pere de Roda.

RATA SABIA

LA VERITAT SENSE MARXA...

(DE CÁDIZ)

Sense bombo ni platets,
ni tangos ni peteneras,
ni tonadas patrioterias
del ex-rey dels Josepets,
vinch á dirvos la vritat,
catalans, senzilla y crúa;
despullada, neta y núa,
sense sombra de pecat.

No ha sigut may mon intent
que, per dar-me falsa gloria,
us aprenguéu de memoria
aquest fruyt del meu talent

Tampoch ha estat mon desitj
ser concejal de la dreta;
ni per la Barceloneta,
ni per la Rambla del Mitj.

No; las mevas intencions
son puras com de bogada.

Mes ja que 'n som á la diada
vos parlaré d'eleccions.

Sent, com és, l'actual moment
tan decissíu per la lluyta,
perque no 'ns girin la truyta
convé tení enteniment.

Convé no escoltá als trapellas
del centralisme espanyol
que 'ns prometerán el sol
y la lluna y las estrellas.

Pensém que de lo promés
y tot lo que puguin dirnos,
si al fi logran desunirnos
no 's recordarán de rés.

Pensém que ab la nostra unió
contra 'l funest caciquisme,
els puntals del centralisme
ja están tremolant de pó.

Pensém que ab nostres diners
buscará quí 'ns divideixi.

Y ara, cal que 'm dirigeixi
principalment als obrers:

Penséu que á n' el vostre ideal
poch á poch tením d'anarhi;
y el que us diguí lo contrari,
ó es molt cego, ó bé us vol mal.

Penséu que molts vividors
que tenen la panxa plena,
viuhen á la vostra esquena
dihentse vostres redemptors.

Penséu que aquestos vindrán

com han fet tantas vegadas
y ab mentidas ensucradas
com xinos us tractarán

Y aquests indignes bufons,
llensant pinxescas sentencias;
enfondint las diferencias
entre unas y altras regions,
no fan á ningú cap bé:

Patriotas de tal calanya
son la vergonya d'Espanya
y del govern que 'ls manté.

Pensemhi tots, en lo dit;
diguém als pobles germans
que la guerra, 'ls catalans,
la fem sols contra Madrit.

Aném, á la llum del sol,
desde 'l Grao á la Corunya
crident: Visca Catalunya
dintre del poble espanyoll

Y al fi Espanya compendrá
que, si ha de veures salvada,
sols pot serho revifada
per l'esperit catalá.

Y que en no deixarnos sols
á enderroca 'l caciquisme,
consisteix el patriotisme
mes serio dels espanyols.

PEP LLAUNÉ

PRINCIPAL

LA PIANISTA HELENE MORSZTYN

Es una comtesa de divuyt anys, de sanch vermella, ardenta, encar que rossa y de contorns linfátichs. La seva forsa pianística es de una resistencia inacabable; no 's comprén aquella sostinguda bravura més que per efecte de un mecanisme admirable y de una perfecció tal que domina 'l piano ab la naturalitat de la forsa educada per una pulcritud de distinció perfecta.

Ab aquesta condició tan extraordinaria y superior á molts grans pianistas, per ella no hi ha dificultat de cap mena, fent sentir tots els passatjes ab una claretat de llenguatje notabilíssima, degut també á la seva gran maestría en el maneig dels pedals.

Expressa las obras que executa fugint de l'afectació coneguda y repetida pels concertistas que, ab més ó menos habilitat, se proposan impresionar al auditori.

Els aplausos esclatan per l'assombrosa execució dintre sempre dels temps brillants que porta y que sembla impossible pugui sostenirlos ab la puresa que ho fa, produhint entussiasme colossal en el estudi ab octavas del seu mestre Sauer, en Mazeppa de Liszt, en el wals capritxo de Rubinstein y en el estudi de Chopin.

Interpreta sens aquells efectismes descontats; diu ab una ingénua virtualitat commovedora. El seu aplom y elegancia de posició y pulsació li fan fer verdaders prodigis que, induptablement, han d'enlayrarla fins á obtenir el títul de princesa en l'art pianístich.

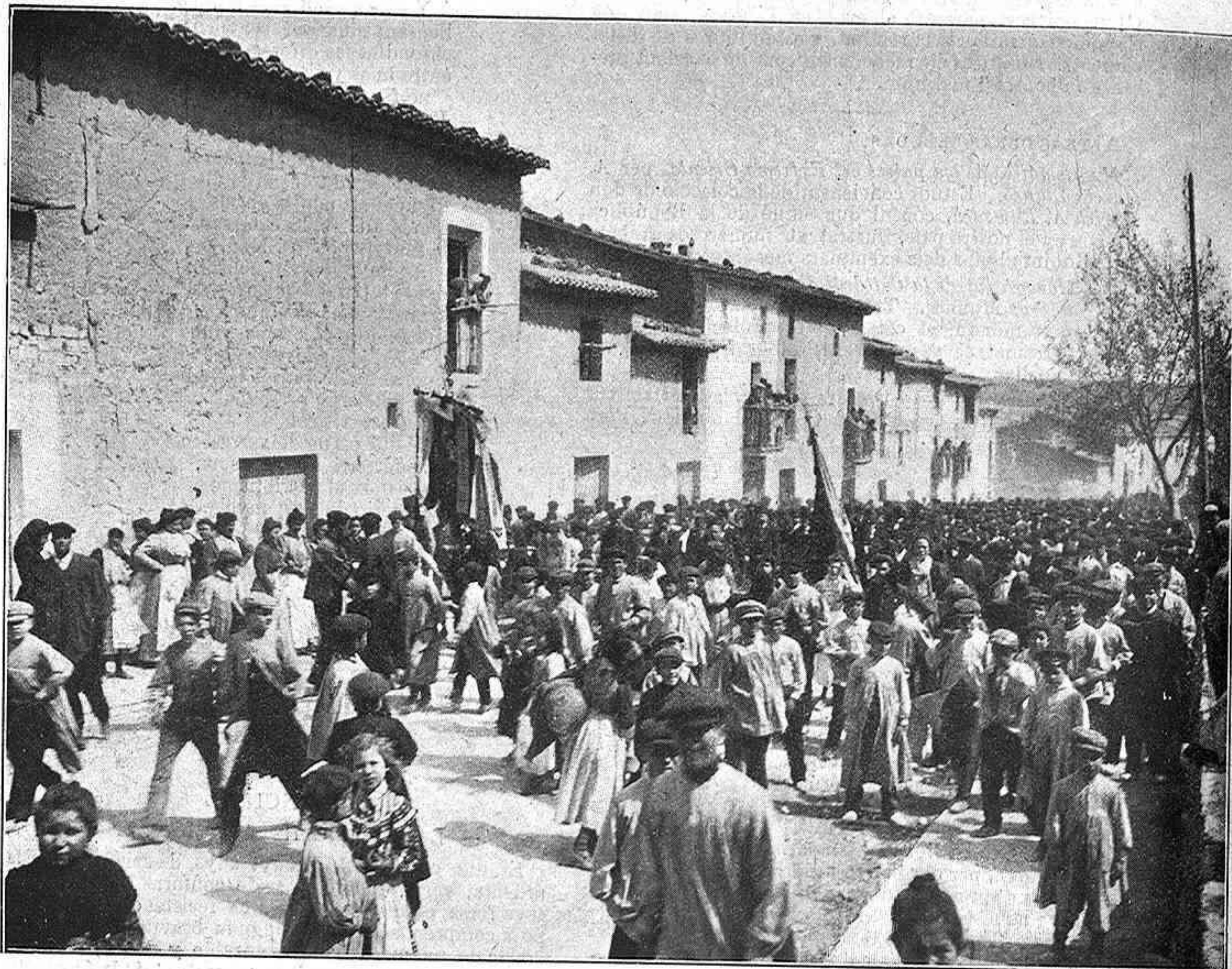
Pera 'ls días 23 y 25 del corrent está anunciada l'aparició de la María Gay, que cantarà la *Carmen*, en francés, secundantla Mme. Violas, soprano, el tenor Codon y el barítono Boyer, abdos procedents de la companyia del Gran Teatro de la Opera de París

En Graner projecta además posar en escena el *Lohengrin*, cantat en catalá, segons la versió de la nostra Wagneriana. Ab lo qual tindrem que la catalana será la primera llengua espanyola ab qu'en Wagner sigui cantat á Espanya. ¿No constitueix aquest fet un llegítim títul de noble orgull pel nostre renaixement?

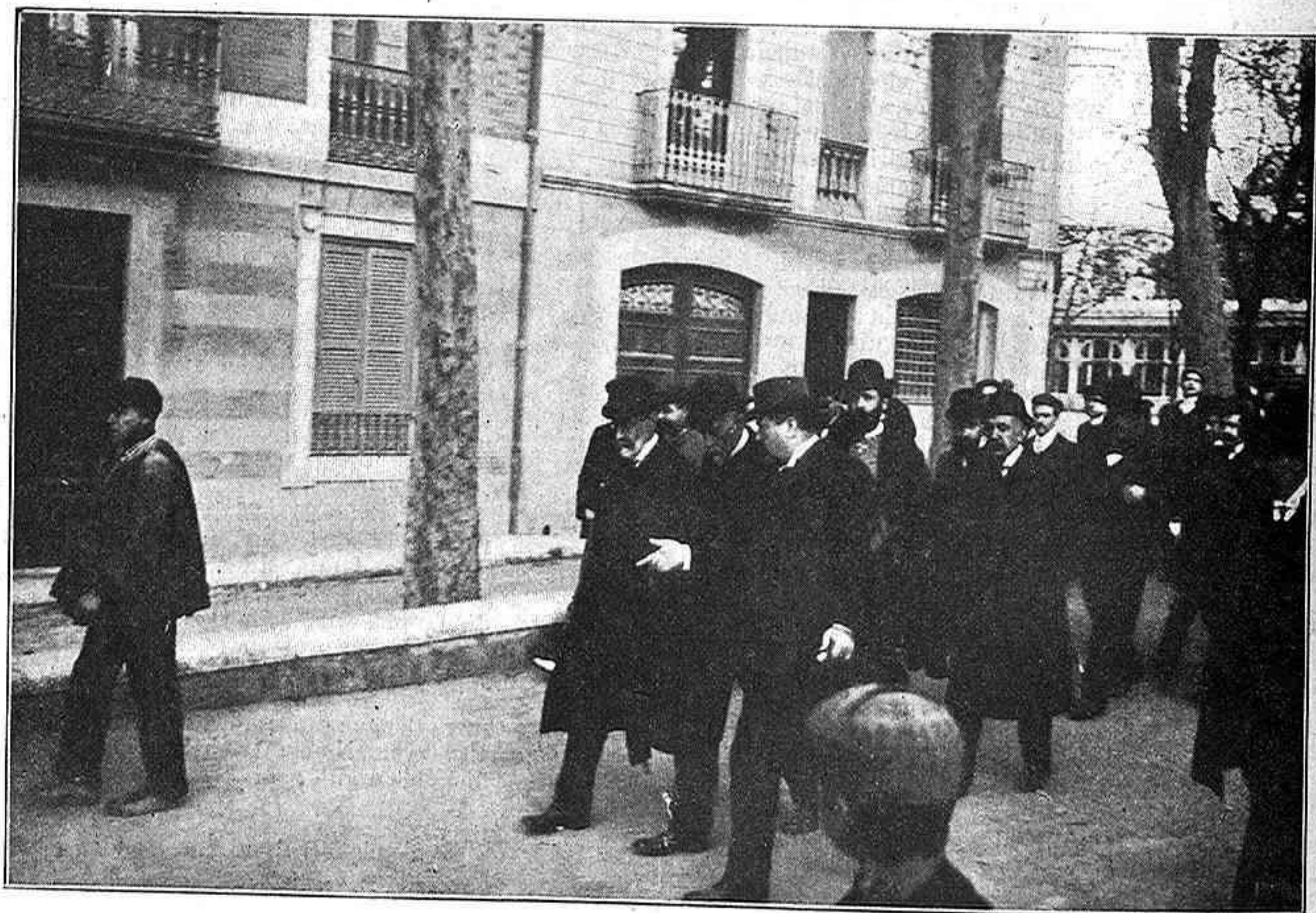
NOVETATS

Es d'aplaudir l'activitat que desplega el mestre Gou-

PER LA SOLIDARITAT CATALANA

De la estació de las Borjas al poble.

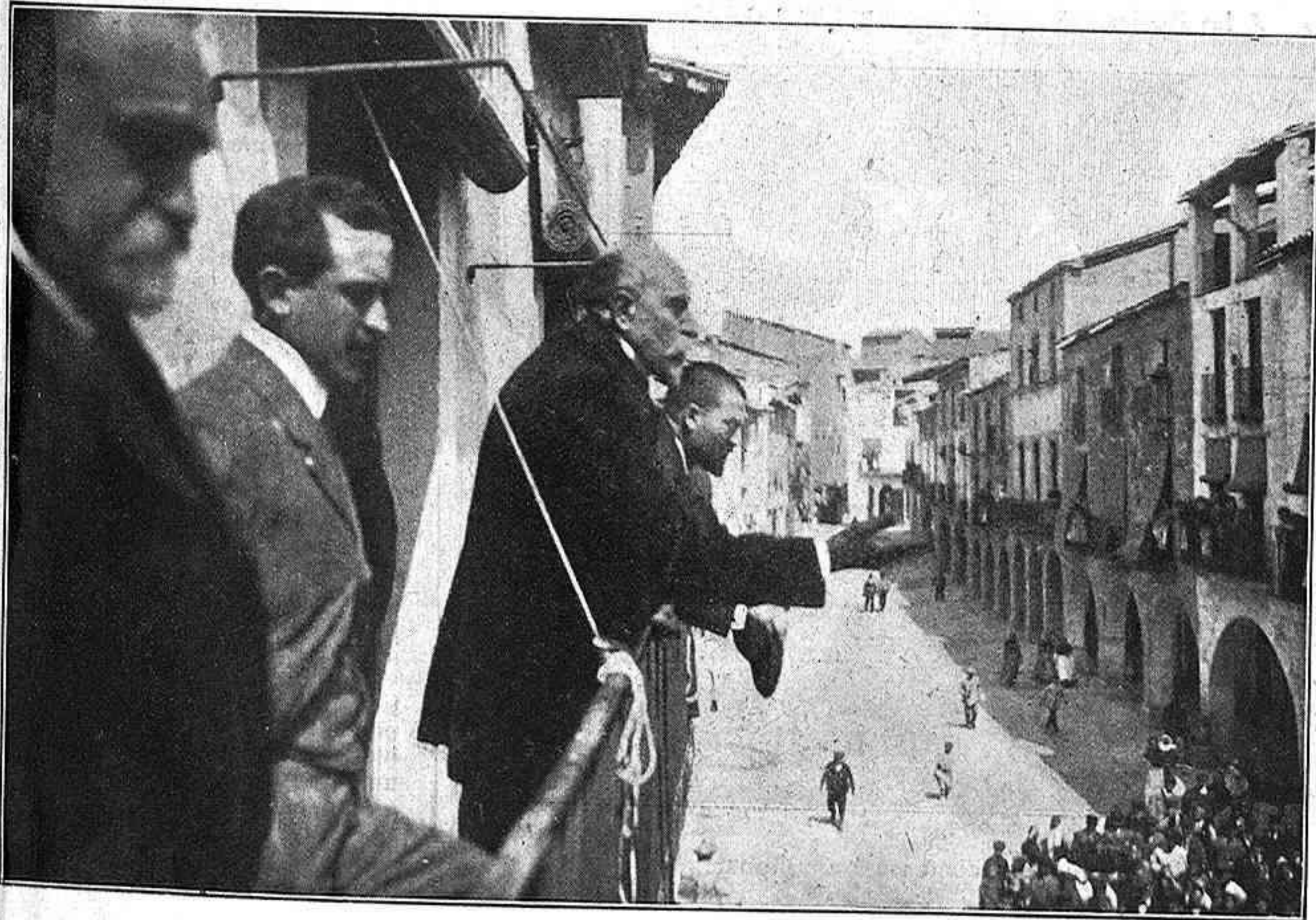

Don Nicolau á Reus, dirigintse de la estació dels directes á la de la línia de Lleyda.

VIATGE DE 'N SALMERÓN Á CATALUNYA

Entrada á las Borjas.

A las Borjas.—El balcó de can Bardía.

la-Fité, pera donar una gran varietat al cartell d' aquest teatro.

Ultimament ha posat l' *Otello*, de 'n Verdi, que ha tingut una execució molt superior á lo que era d' esperar.

La Srta. Ranz, lluytant ab la falta de ductilitat, feu una Desdémona molt acceptable. El tenor Costa cantá acertadament la seva part y el barítono Romeu sostingué bé'l paper de Yago, encare que donant més importancia al cant que á la significació psicológica del personatge.

Molt en el seu lloch la Srta. Duval y els Srs. Gasparini, Oliver y Borrás. Y per lo tocant á l' orquesta, notablement conduhida per la batuta del mestre, briosa, y sempre atenta y vigilant.

CATALUNYA

Ab l' obra de 'n Galdós, *La loca de la casa*, se doná á

conéixer del nostre públich l' actriu Ana Ferrí, qu' en Borrás se 'n emporta ab ell á América.

Per lo que tinguerem ocasió de observar, en la senyora Ferrí hi predomina el temperament sentimental y dols, sobre l' apassionat y vibrant. Tal vegada els climas tropicals contribuhirán á encendre en el seu art una mica del foch que no li hem sabut veure.

Dilluns estreno de *Vida y dulzura*, comedia en tres actes de 'n Santiago Rusiñol y en Martínez Sierra.

S' ha de creure que l' obra ha sigut tota ella engendrada pel nostre artista, y que 'l seu distingit col·laborador s' haurá limitat á vestirla y empolaynarla en castellá. Y dihém aixó perque 'l pensament que l' informa, y la manera de desenvoluparlo son pura y netament rusinyoleschs.

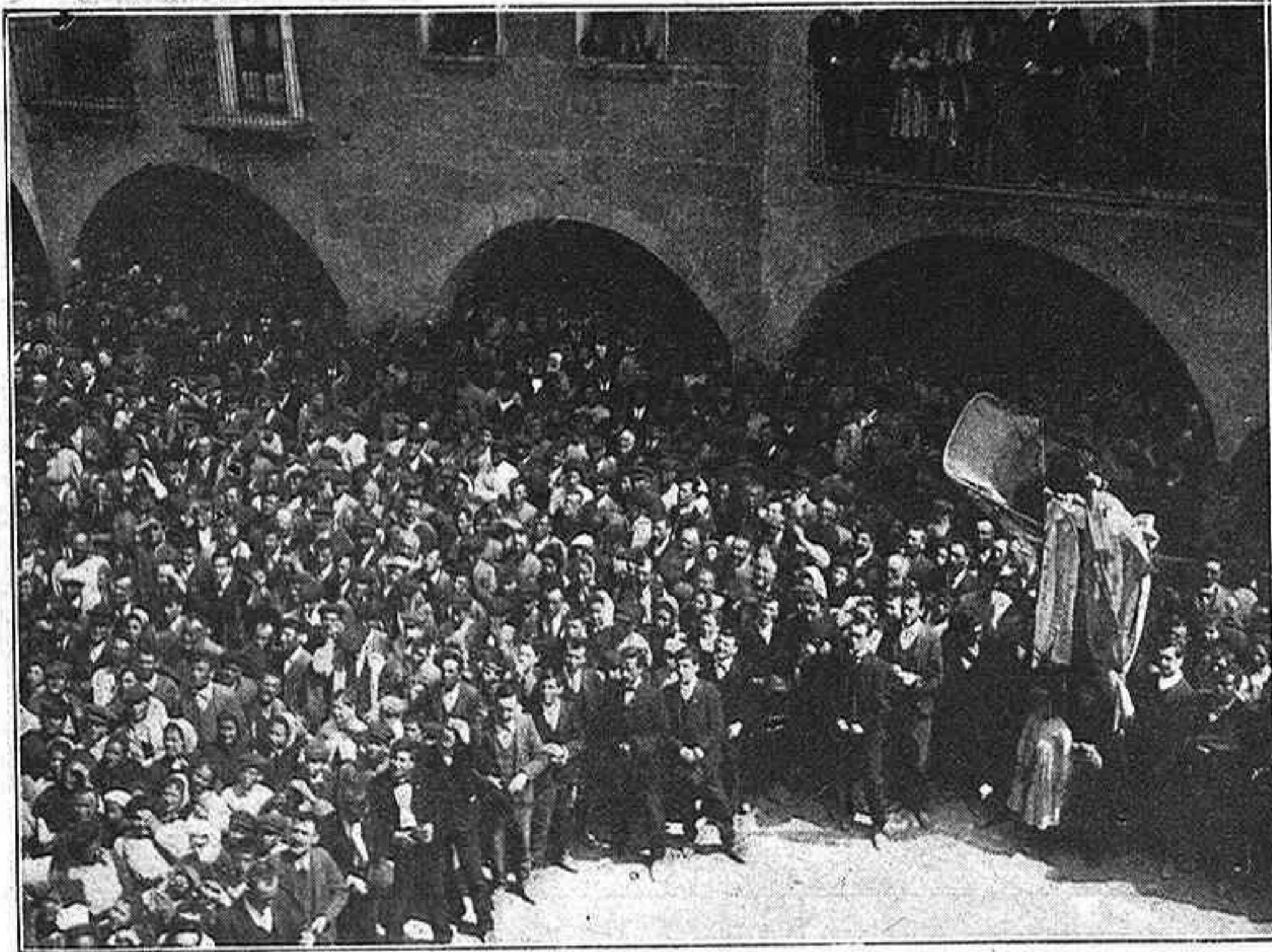
No crech quedar malament, ans al contrari espero veure confirmat el meu judici quan l' obra 's posi en catalá.

Vida y dulzura es una nova variant del tema predilecte de 'n Santiago: el contrast de la prosa y la poesia, la contradicció entre las preocupacions y la vida. La prosa la representan uns quants sabis ridículs —pot ser en Rusiñol hi ha carregat la má una mica massa— y la poesia, está personificada en l' enamorament de Marcela, la filla de un de aquells estantissos varóns, consagrats al culte de la ciencia antipática, insensibles als goigs naturals y expansius de la existencia sana.

La comedia está ben concebuda y admirablement desenvolupada. Fins dintre de certs convencionalismes teátrichs, se fá interessant y produheix verdadera fruició, per palparhi en ella una sátira fina entremescada ab un sentiment delicat y no menos intens.

Naturalment que no faltará quí digui que al personificar en Rusiñol la ciencia en aquella colla de sers ridículs no planteja 'l problema que 's proposa resoldre ab la deguda sinceritat; com no faltará tampoch quí afegeixi que no es la solució que dona al problema la més acomodada als ideals progressius. Mes nosaltres desentenentnos de problemas y solucions hem de cenyirnos al valor literari y artístich de l' obra, qu' es per cert molt apreciable, posant de relleu una vegada més el gran talent y l' art seductor del nostre gran humorista.

VIATGE DE 'N SALMERÓN Á CATALUNYA

A las Borjas. —El poble escoltant als oradors.

El Sr. Salmerón comensa á enrahonar.

A formals no 'ns ha de guanyar, y á defender els nostres drets tampoch!

En un meeting tingut á Santa Coloma de Queralt, el nostre amich y company Serra y Constansó (Jeph de Jespus) tingué una bona sortida.

«Jo sé que molts bescantan á n' en Carner per poch roig. Ara bé: 'ls pebrots ho son molt de roigs; pero buyts de dintre, contenint no més que llevors, qu' encare tenen que llansarse. En cambi hi han fruitas com la magrana que per fora son molt grogas y per dintre son de una rojor y un gust qu' enamoran.

»En Carner—afegí—es com la magrana del simil. Y 'ls que volen votar per la República y per l' Autonomia, deuen votar la seva candidatura.»

El discurs pronunciat per en Salmorón á las Borjas pot ser considerat com l' Evangeli de la Solidaritat catalana. Impossible expressar ab més sinceritat, claretat y eloqüencia el pensament redemptor que gufa á Catalunya al llansarse á la gran empresa de crear un' Espanya nova.

Lo qu' está en el cor y en la conciencia de tots els catalans, il·luminat per la inteligencia preclara del eminent republicà, ha adquirit una forsa tal, que avuy ja ho podem dir, sense temor d' equivocarnos:—La gran Revolució constructora ha comensat y arribará al seu terme: Cataluuya salvará á Espanya.

El primer número d' *El Intransigente* (edició madrilenya de la *Gaceta oficial del Celeste Imperio*) va apareixe tan horrosament confós, que apenas s' entenía lo que deya.

Essent obra del ex-emperador del Paralelo, forsosament havia de succehir aixís

A ser d' altra manera, la gent s' hauria pensat que no era cosa d' ell.

Del *Noticiero Universal*:

«Respecto á la ruptura de los carlistas con la Solidaridad, que por todo el mundo se juzga cosa cierta...»

¿S' hi han fixat? *Todo el mundo.*

Todo el mundo, segons en Mencheta, es *El Ciero*, *El Progreso* y *El Liberal*... del pleno éxito.

«En una gota de agua, que era su todo, reuniéronse en junta tres infusorios...»

Ja hi ha qui vol desbancar á don Alacandro.

Y ho demostra, publicant en un diari un anunci que diu aixís:

¡REVOLUCIÓN!... *Vajillas finas*...

Están tants á tants.

L' anunciament aludit vol fer la revolució ab el pensament en la *vajilla*.

Don Alacandro está fentla ab la vista al plat.

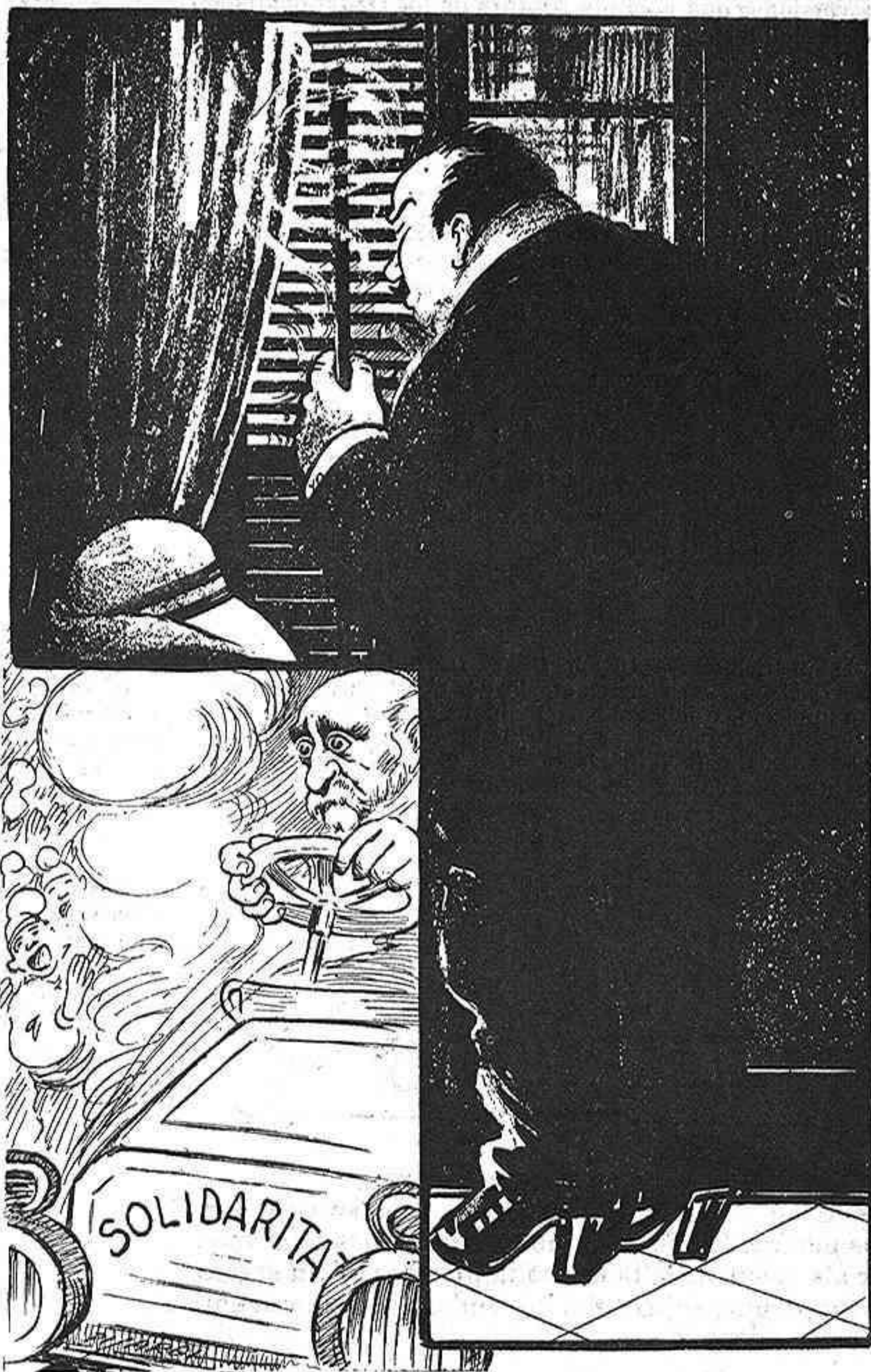
Referintse á certs treballs que ab alarmant freqüencia venen apareixent en las columnas d' *El Liberal*, preguntava un curiós:

—¿Quí 'ls deu escriure aquests articles?

Y un altre, que semblava ben enterat, li contestava:

—Una ploma sibilítica que disfruta movent gresca ab intenció jesuítica y forma solyortoguesca.

L' ARRIBADA DE DON NICOLAU

Aquesta vegada, l' únich que s' ha quedat á mirar darrera de las persianas ha sigut ELL.

¡Bonich regalo!

Després de la bomba de 'n Morral, l' Ajuntament de Madrid, volent mostrarse rumbós, regalá una caseta á un guardia municipal qu' estava, el día del atentat, de punt al carrer Major y que á conseqüencia de las feridas rebudas havia quedat inútil.

Pero ara resulta que si ell es inútil, la casa regalada encare ho es més.

Tan inútil, que per por de que li caygués á sobre, donchs el flamant edifici está enfonzantse, el pobre municipal ha hagut de fugirne á corre-cuyta y buscar allotjament en un' altra part.

Y aixó que la famosa casa apenas ha servit un any y era nova...

Lo que 'l guardia obsequiat deurá pensar:

—Cert que 'l Morral de la bomba va fastidiarme; pero vaja, que 'ls *morrals* del regalo...

¡Pobre *Liberal*!

Ja tothom se veu en el cas de tenir qu' esmenarli la plana.

Parla el diari del *pleno éxito* de la declaració feta pel *Correo Catalán* negant que 'ls carlistas s' haguessin separat de la Solidaritat Catalana, y d'eu:

«El número del *Correo*, borroso y tímido... en su vaga protesta de hoy...»

Y un altre periódich, precisament antisolidari li replica:

«Clara y explícitamente desmiente hoy *El Correo Catalán* las versiones que sobre la ruptura de los tradicionalistas con la Solidaridad han circulado.»

¿Qué tal?

La llissó no per ser ruda
deixa de ser pistonuda
y sobre tot merescuda
cal confessarho.

El mateix diari del *éxito* comensa aixís un article:
«Si nuestros informes son exactos...»

Pero vinguim aquí, sant cristiá, ¿vosté creu possible que semblant fenómeno s'arribi jamay á produhir?

Xascarrillo de postres:

En una tertulia.

—Miri, miri, á D.ª Gertrudis: jo no sé com als xei-xanta anys d'edat te encare tantas pretensions.

—Sí, es una senyora que 's defensa molt bé.

—Pero ¿de qué dimontri vol vosté que 's defensi, si no hi ha ningú que l'ataqui?

NOTAS DE CASA

El simpátiich Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Indústria, en commemoració del quart aniversari de la seva fundació, celebrá el passat diumenge una hermosa festa fraternal, després d'haver repartit als pobres numerosos lots de pa y arrós, pera 'ls quals rebérem quatre bonos que foren oportunament entregats á personas necessitadas.

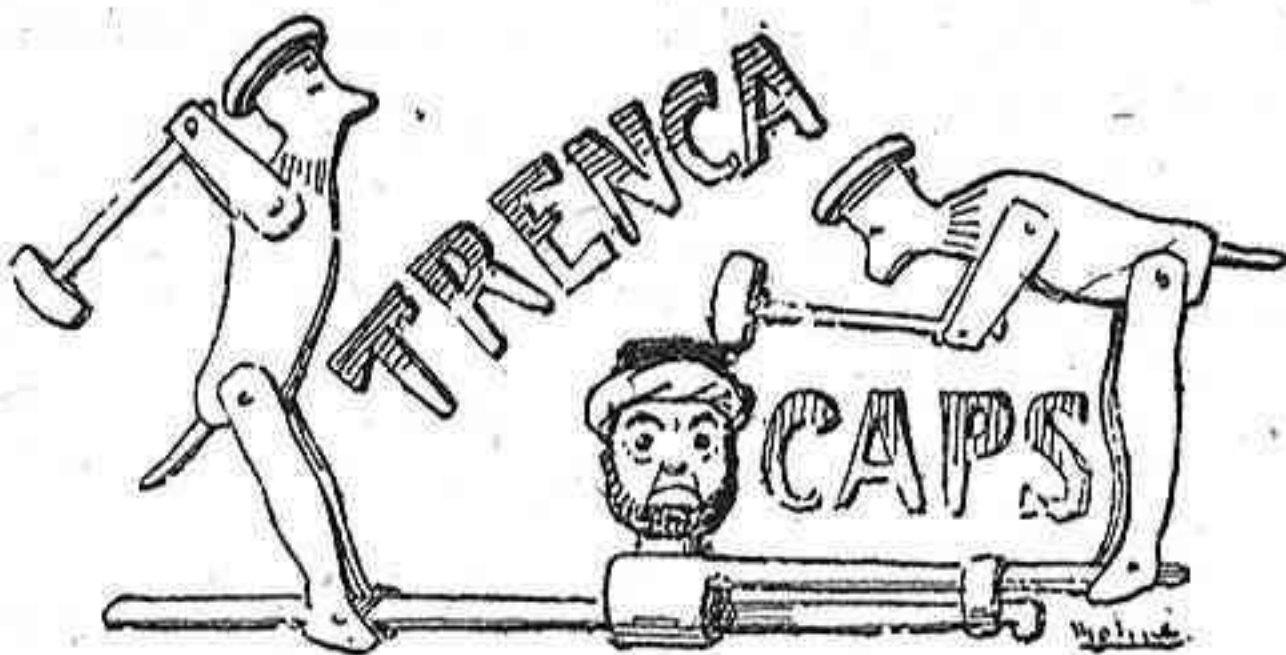

Un metje que gasta automòvil, deya:

—A mí l'automòvil me fa un gran servey, per dos motius. Primer, perque 'm permet acudir á visitar als meus malalts ab molta prestesa. Y en según lloch perque, si pel camí 'n tombo algún, aumento la meva clientela.

Deya un egoísta:

—Jo avants tenía un genit del botavant; pero he procurat anarlo suavisant, y avuy soch tan amable que, quan pel carrer trobo un pobre que extén la má demanant caritat, li allargo la meva y li dono una amistosa encaixada.

XARADA

—Temps ha que 't vinch al darrera...

—¡Primera!

—Per dirte qu'ets molt bufona.

—¿A segona?

—Sí. Soch jove de carrera

—y tercera

de salut.

—Alábat, ruch.

—Creume, que l'amor que 't duch

es de ditxa duradera.

—¿Vols casarte y no dus, Lluch,
primera dugas-tercera?

Alí-Foix, el Vell

TARGETA

ROSA R. RICA

TOLEDO

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títul d'una sarsuela.

ENRICH DOMÉNECH

ROMBO NUMÉRICH

1
1 2 7
1 4 3 2 3
1 2 3 4 5 6 7
7 2 5 2 7
3 6 7
7

1.ª ratlla vertical y horisontal: Consonant.—2.ª: Apellido.—3.ª: Temps de verb.—4.ª: Ofici (plural).—5.ª: Las personas que no están malaltas ho están.—6.ª: Prenda militar.—7.ª: Consonant.

R. J. PISSARRA

CONVERSA

—Ahir vaig trobar la Layeta y 'm va explicar que á casa seva la volen casar ab en Pepet y diu que avants que esser d'ell mes s'estimaria no casarse.

—¿Qué potser n'hi agrada un altre?

—¡Ja ho crech!

—¿Quí es?

—El que ja t'he dit.

T. RUSCA

GEROGLÍFICH

D C

I M I M

: =

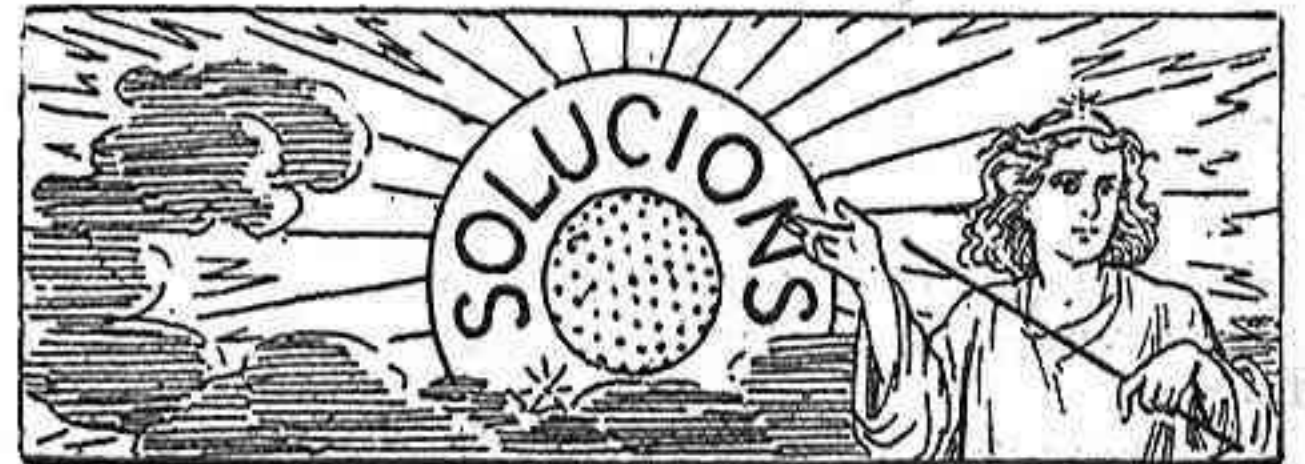
A

P P P P P

V I I

I

MOKA SOKA Y C.^a

A LO INSERTAT EN L'ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-si-no.
- 2.ª ANAGRAMA.—Motí—Timo.
- 3.ª TARJETA.—Los pícaros celos.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Alberto.
- 5.ª CONVERSA.—Nata.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Per closcas els ous.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LA MARE

OBRA EN QUATRE ACTES

PER

SANTIAGO RUSIÑOL

EDICIÓ POPULAR

Preu: 1 pesseta

A las pocas horas de haverse posat á la venda quedá agotada la numerosa primera edició.

En prempsa la segona, que sortirá aviat.

BARCELONA A LA VISTA

Espléndido álbum de fotografías de la capital y sus alrededores, encuadernado con preciosas tapas en oro y negro.

352 VISTAS

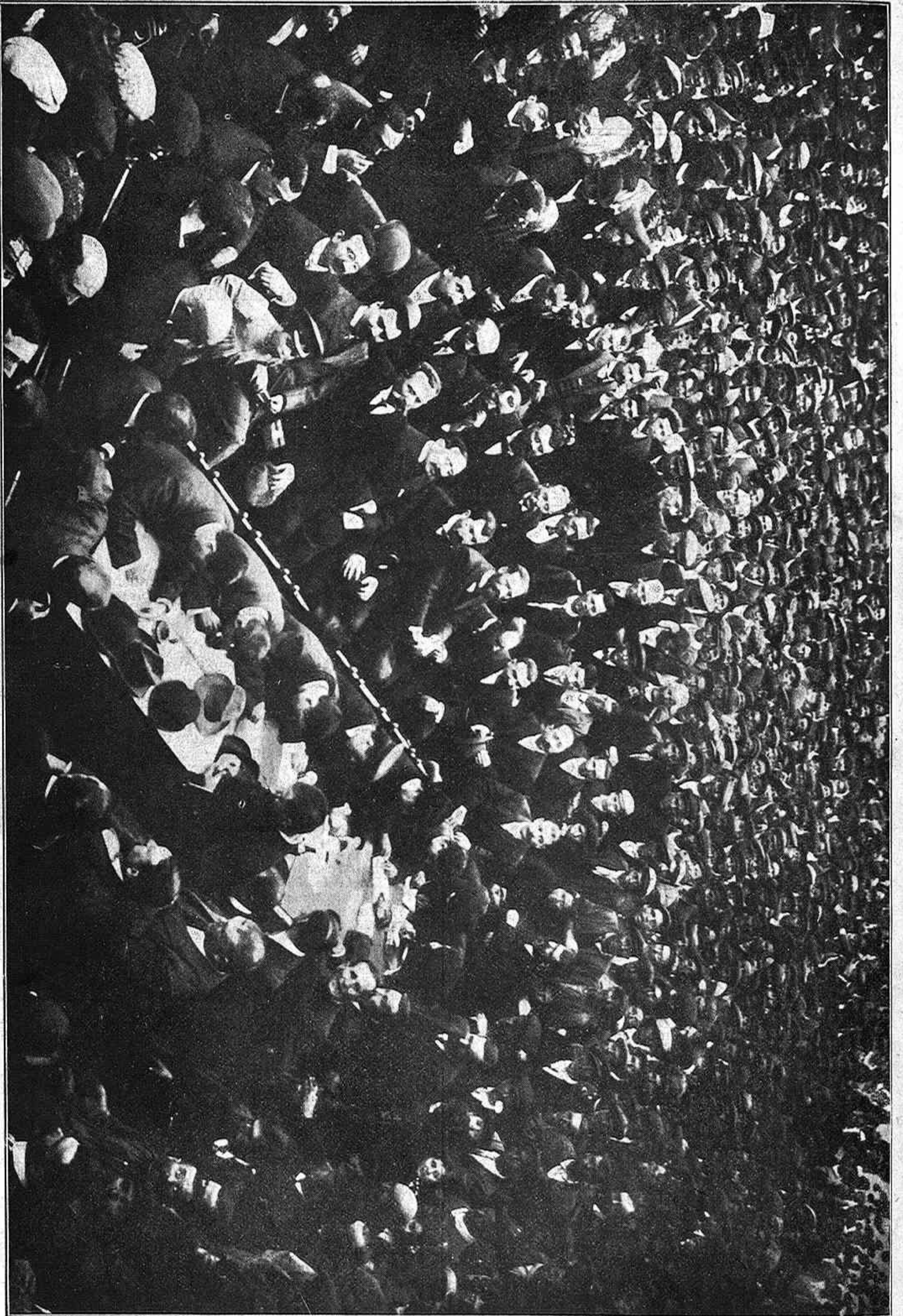
Ptas. 12

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

Van publicados 102 tomos, á Pesetas 0'50 tomo

1. <i>E. de Campoamor</i> . Doloras, 1. ^a serie.	53. <i>F. Salazar</i> . Algo de todo.
2. — Doloras, 2. ^a serie.	54. <i>Mariano de Cavia</i> . Cuentos en guerrilla.
3. — Humoradas y cantares.	55. <i>Felipe Pérez y González</i> . Peccata minuta.
4. — Pequeños poemas, 1. ^a serie.	56. <i>Francisco Alcántara</i> . Córdoba.
5. — Pequeños poemas, 2. ^a serie.	57. <i>Joaquín Dicenta</i> . Cosas mías.
6. — Pequeños poemas, 3. ^a serie.	58. <i>J. López Silva</i> . De rompe y rasga.
7. — Colón, poema.	59. <i>Antonio Zozaya</i> . Instantaneas.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	60. <i>José Zahonero</i> . Cuentecillos al aire.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	61. <i>Luis Taboada</i> . Colección de tipos.
10. — El Licenciado Torralba.	62. <i>Beaumarchais</i> . El Barbero de Sevilla.
11. — Poesías y Fábulas, 1. ^a serie.	63. <i>Angel R. Chaves</i> . Cuentos de varias épocas.
12. — Poesías y Fábulas, 2. ^a serie.	64. <i>Alfonso Karr</i> . Buscar tres pies al gato.
13. <i>E. Pérez Escrich</i> . Fortuna.	65. <i>Francisco Pi y Arsuaga</i> . El Cid Campeador.
14. <i>A. Lasso de la Vega</i> . Rayos de luz.	66. <i>Vital Aza</i> . Pamplinas.
15. <i>Federico Urrecha</i> . Siguiendo al muerto.	67. <i>Antonio Peña y Goñi</i> . Río revuelto.
16. <i>A. Pérez Nieva</i> . Los humildes.	68. <i>Enrique Gómez Carrillo</i> . Tristes idilios.
17. <i>Salvador Rueda</i> . El gusano de luz.	69. <i>Nicolás Estévez</i> . Calandracas.
18. <i>Sinesio Delgado</i> . Lluvia menuda.	70. <i>V. Blasco Ibáñez</i> . A la sombra de la higuera.
19. <i>Carlos Frontaura</i> . Gente de Madrid.	71. <i>A. Dumas, hijo</i> . La Dama de las Camelias.
20. <i>Miguel Melgosa</i> . Un viaje á los infiernos.	72. <i>Joaquín M. Bartrina</i> . Versos y prosa.
21. <i>A. Sánchez Pérez</i> . Botones de muestra.	73. <i>Francisco Barado</i> . En la brecha.
22. <i>J. M. Matheu</i> . ¡Rataplán!	74. <i>Luis Taboada</i> . Notas alegres.
23. <i>Teodoro Guerrero</i> . Gritos del alma.	75. <i>Xavier de Montepin</i> . La señorita Tormenta.
24. <i>Tomás Luceño</i> . Romances y otros excesos.	76. <i>Antonio Zozaya</i> . De carne y hueso.
25. <i>L. Ruiz Contreras</i> . Palabras y plumas.	77. <i>Xavier de Montepin</i> . Muerto de amor.
26. <i>Ricardo Sepúlveda</i> . Sol y Sombra.	78. <i>Conde León Tolstói</i> . Venid á mí...
27. <i>J. López Silva</i> . Migajas.	79. <i>Alfredo Calderón</i> . A punta de pluma.
28. <i>F. Pi y Margall</i> . Trabajos sueltos.	80. <i>Enrique Murger</i> . Elena.
29. <i>E. Pardo Bazán</i> . Arco iris, cuentos.	81. <i>Luis Taboada</i> . Siga la broma.
30. <i>E. Rodríguez Solís</i> . La mujer, el hombre y el amor.	82. <i>Laura García de Giner</i> . La Samaritana.
31. <i>M. Matoses (Corzuelo)</i> . ¡Aleluyas finas!	83. <i>Cyrano de Bergerac</i> . Viaje á la luna.
32. <i>E. Pardo Bazán</i> . Por la España pintoresca (viajes).	84. <i>Eugenio Antonio Flores</i> . ¡Huérfana!
33. } <i>A. Flores</i> . Doce españoles de brocha gorda.	85. <i>Iván Tourgueneff</i> . Hamlet y Don Quijote.
34. }	86. <i>Alicia Pestana (Cañel)</i> . Cuentos.
35. <i>José Estremera</i> . Fábulas.	87. <i>Angel Guerra</i> . Al sol.
36. <i>Emilia Pardo Bazán</i> . Novelas cortas.	88. <i>T. Dostoyevsky</i> . Alma infantil.
37. <i>E. Fernández Vaamonde</i> . Cuentos amorosos.	89. <i>Edmundo de Amicis</i> . Aire y Luz.
38. <i>E. Pardo Bazán</i> . Hombres y mujeres de antaño.	90. <i>Laura García de Giner</i> . Valentina.
39. <i>J. de Burgos</i> . Cuentos, cantares y chascarrillos.	91. <i>Edmundo de Amicis</i> . Manchas de color.
40. <i>E. Pardo Bazán</i> . Vida contemporánea.	92. <i>Voltaire</i> . Zadig y Micromegas.
41. } <i>Jacinto Labatla</i> . Novelas intimas.	93. <i>Manuel Ugarte</i> . Mujeres de París.
42. }	94. } Obras menores de Cervantes.
43. <i>Fr.ª Sarasate de Mena</i> . Cuentos vascongados.	95. }
44. <i>F. Pi y Margall</i> . Diálogos y Artículos.	96. <i>Juan Pérez Zúñiga</i> . Chapucerías.
45. <i>Charles de Bernard</i> . La caza de los amantes.	97. <i>Voltaire</i> . Cándido.
46. <i>Eugenio Sue</i> . La Condesa de Lagarde.	98. <i>Goethe</i> . Las amarguras del joven Werther.
47. <i>Rafael Altamira</i> . Novelitas y cuentos.	99. <i>Jacinto Benavente</i> . Teatro rápido.
48. <i>J. López Valdemor</i> . La niña Araceli.	100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
49. <i>Rodrigo Soriano</i> . Por esos mundos...	101. <i>J. León Pagano</i> . La balada de los sueños.
50. <i>Luis Taboada</i> . Perfiles cómicos.	102. <i>Angel Guerra</i> . Polvo del camino.
51. <i>B. Pérez Galdós</i> . La casa de Shakespeare.	
52. <i>J. Ortega Munilla</i> . Fifiña.	

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

A LAS BORJAS.—Aspecte de la plassa durant el meeting.

De nostre enviat especial
(Instancianca de LA ESQUERLA)